

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

Gent, Jean-Baptiste de Ghellincklaan

ONDERZOEKSRAPPORT HEMBYSE ARCHEOLOGIE

N°. 83

ONDERDEEL 3: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE

BODEM

Bureaustudie

De Smaele Bart, Pieters Hadewijch & Vermeersch

Jeroen

2019

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
1.1	Administratieve fiche	3
1.2	Omkadering van het onderzoek	4
2	GEMOTIVEERD ADVIES	5
2.1	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek.....	5
2.2	Impactbepaling van de geplande werken	5
2.3	De waardering van de site.....	6
2.4	Bepaling van de maatregelen	7
3	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN.....	8
3.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	8
3.2	Onderzoeksstrategie en -methode.....	8
3.3	Onderzoekstechnieken	9
3.4	Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.....	9
3.5	Randvoorwaarden.	9
4	BESLUIT	10
5	ADVIES	11
6	LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN.....	12
7	LIJST VAN FIGUREN.....	13

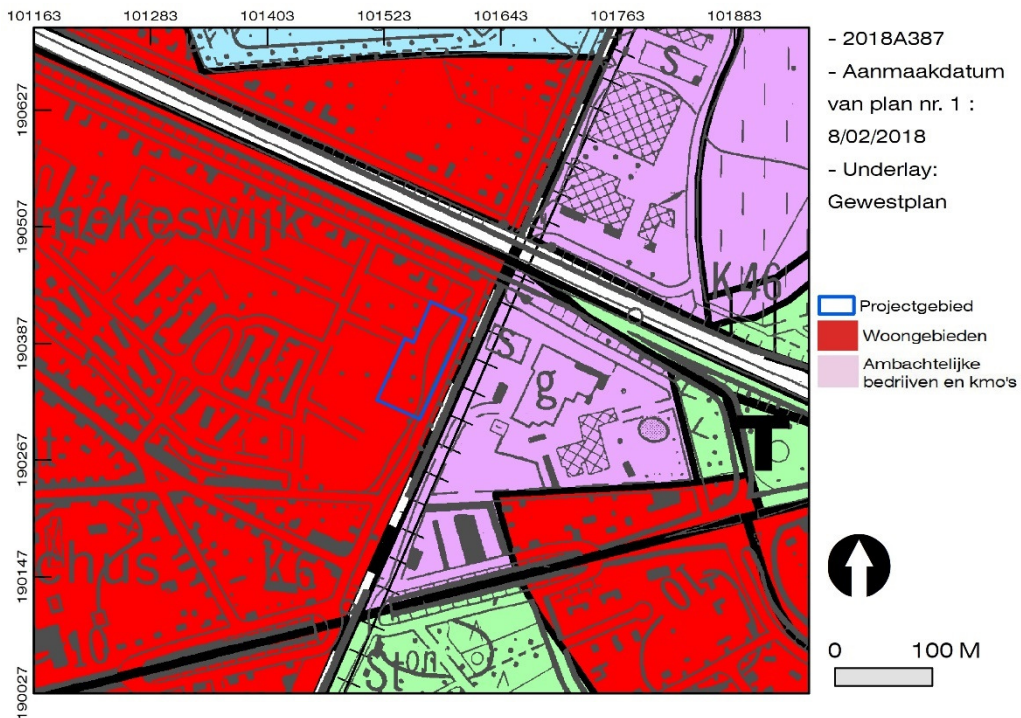
1 INLEIDING

1.1 Administratieve fiche

Projectcode Onroerend Erfgoed	2019 C 297
Projectgebied	Sint-Denijs-Westrem, Jean-Baptiste de Ghellincklaan
Grootte projectgebied	5117 m ²
Ligging	Oost-Vlaanderen, Gemeente Gent, Sint-Denijs-Westrem, Jean-Baptiste de Ghellincklaan, zonder nummer
Lambert 72-coördinaten (m)	(NO): X: 101608,843 m Y: 190411,455 m (ZW): X: 101518,223 m Y: 190329,434 m
Kadaster	Afdeling: 25 Sectie: D Percelen: 386h
Initiatiefnemer	Zie privacyfiche
Uitvoerder	Hembyse Archeologie
Interne projectsigle Hembyse Archeologie	SDW-JBG
Type onderzoek	Archeologienota
Verantwoordelijke uitgever van het onderzoeksrapport	Hembyse Archeologie
Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2019
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Bibliografische referentie	De Smaele B., Pieters H. & Vermeersch J., 2019. Archeologienota naar aanleiding van de bouw van een residentieel complex aan de Jean-Baptiste de Ghellincklaan te Sint-Denijs-Westrem, Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 83, Gent.
Termijn van het onderzoek	8 werkdagen
Betrokken actoren en specialisten met vermelding van rol/functie	Hadewijch Pieters/erkend archeoloog Bart De Smaele/erkend archeoloog/veldwerkleider Hembyse BVBA/erkend archeoloog Jeroen Vermeersch/auteur
Gecontacteerde regiospecialisten	Gunter Stoops, Dienst Stadsarcheologie Stad Gent Cultuurplatform Zwijnaarde en Heemkring Scheldeveld
Resultaten	20 ^e -eeuwse versterking
Aanbeveling	Geen vervolgonderzoek
Bewaarplaats archief	Hembyse Archeologie
Van toepassing zijnde Onroerenderfgoeddepot	Het onderzoeksgebied valt binnen het werkingsgebied van het depot 'De Zwarte Doos' te Gent.
Opmerkingen	Nvt.
<i>Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.</i>	

1.2 Omkadering van het onderzoek

In de winter van 2018 werd aan Hembyse Archeologie gevraagd een archeologienota op te maken voor de geplande bouw van een residentieel complex aan de Jean-Baptiste de Ghellincklaan te Sint-Denijs-Westrem (Gent).

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied op het gewestplan, aanmaakschaal 1:1.

De archeologienota bestaat in zijn geheel uit drie onderdelen: een privacyfiche (niet publiek beschikbaar), een Verslag van Resultaten en een Programma van Maatregelen.

In onderstaand onderdeel wordt gemotiveerd waarom geen verder onderzoek geadviseerd wordt.

2 GEMOTIVEERD ADVIES

2.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het uitgevoerde vooronderzoek is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bestaat dus louter in de vorm van een bureauonderzoek.

Dit bureauonderzoek kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend
- reeds verstoorde zones zijn in kaart gebracht
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- er is een inzicht verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, waardoor de potentiële impact op het bodemarchief duidelijk is geworden
- er werd een visuele inspectie van het projectgebied uitgevoerd zowel met het oog op het bepalen van de verdere onderzoeksstrategie als voor het registreren van relevante archeologische en landschappelijke indicatoren
- er werden controleboringen uitgevoerd, waarvan de data in het Verslag van Resultaten zijn opgenomen.

Het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden een historisch en archeologisch overzicht van het projectgebied te schetsen en om de gepaste maatregelen – enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

2.2 Impactbepaling van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit verschillende elementen.

- Het rooien van de aanwezige bomen
- Het bouwen van twee gebouwen met ondergrondse parkeergarage en bijhorende fietsenstalling
- Aanleg parkeervoorzieningen, fietsstalplaatsen en aanplanting van groen
- Het aanleggen van funderingen, rioleringen en nutsleidingen

Gelet op de mogelijke verstoring van het eventueel aanwezige archeologische erfgoed dienen – enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische

sites- maatregelen genomen te worden ten einde deze archeologische sites vast te stellen, te registreren en waarden, en te behoeden van vernietiging.

Deze maatregelen worden in §3. *Programma van Maatregelen* besproken.

2.3 De waardering van de site

Op basis van de gegevens uit het verslag van resultaten kan worden gesteld dat:

1. het onderzoeksgebied zich bevindt op een hoger gelegen donk aan de rand van een depressie die ten westen hiervan gelegen is. De zandrug zelf loopt verder in noordoostelijke richting en sluit daar aan op de site van The Loop. Het projectgebied wordt aldus gekenmerkt door een gunstig gelegen gradiëntsituatie.
2. het onderzoeksgebied voor zover gekend tot in de 20^e eeuw een onontgonnen gebied was dat in de 18^e eeuw in gebruik was als bosgebied, dat in de 19^e eeuw geroid werd om te dienen als landbouwareaal.
3. op basis van het historische kaartmateriaal en de beschikbare luchtfoto's kon worden gesteld dat de omgeving van het projectgebied vanaf de 20^e eeuw onderhevig is aan heel wat infrastructuurwerken met onder andere de aanleg van de spoorlijn Kortrijk-Gent en van de autosnelweg E40. In de tweede helft van de 20^e eeuw wordt de nabije omgeving van het projectgebied geleidelijk aan volgebouwd. Tijdens de aanleg van de sociale woonwijk ten westen van het projectgebied was er mogelijks sprake van een uitbreiding in oostelijke richting, en dus in de richting van het projectgebied waarvan hier sprake. De luchtfoto getuigt in ieder geval van grondverzet en de aanleg van een aantal kleine toegangswegen. Deze infrastructuurwerken, en voornamelijk de grondwerkzaamheden in het kader van de woonwijk gingen gepaard met een ernstige verstoring van de natuurlijke bodemopbouw binnen het grootste deel van het projectgebied. Het projectgebied (evenals het perceel ten westen hiervan) bleef echter braak liggen waarna de natuur het overnam en het huidige uitzicht van het projectgebied bepaalt: er is sprake van een sterke verwilderde vegetatie en een morsige perceelsgreppel.
4. op basis van de controleboringen blijkt dat er onder de bouwvoor geen afgedekte horizonten aanwezig zijn waardoor er geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van één of meerdere paleo-bodems.
5. tevens hebben de controleboringen aangetoond dat de natuurlijke bodemopbouw, en bijgevolg het eventueel aanwezige archeologisch bodemarchief, verdwenen is en dat er, voornamelijk in het oostelijke deel

van het terrein sprake is van een antropogene aanvulling met onder andere puin en ballaststenen.

Op basis van deze data kan worden gesteld dat de kans op het aantreffen van archeologische sporen en structuren van alle perioden zeer klein tot onbestaande is geworden.

2.4 Bepaling van de maatregelen

Het volledige projectgebied zal door de geplande werken worden verstoord, waardoor een behoud van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is.

Gezien het feit dat het verslag van resultaten aangetoond heeft dat de kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen zeer laag tot onbestaande is, worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht.

3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van de bureaustudie was een inzicht te verkrijgen in het archeologisch potentieel van het projectgebied, alsmede de impact van de geplande werken op het archeologische erfgoed in te schatten. Aldus kan een advies gevormd worden voor de vervolgstategie op de projectlocatie.

Aan de hand van de ingezamelde data kan gesteld worden dat de verwachting met betrekking tot alle periodes zeer laag is. Bijgevolg worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht en dienen geen verdere onderzoeksvragen te worden gesteld.

3.2 Onderzoeksstrategie en -methode

De onderzoeksstrategie wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. Onderstaande tabel geeft de mogelijke onderzoeksmethodes weer.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Op basis van het huidige bureauonderzoek is de kans op het aantreffen van aanvullende informatie over het onderzoeksgebied zeer klein.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Hoge kostprijs. Het aantreffen van sporensites is mogelijk maar niet aangetoond, uiteindelijk dienen de surveydata alsnog met veldwerk te worden geverifieerd.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	Het landgebruik laat dit niet toe.
Landschappelijke boringen	NEE	JA	NEE	NEE	Niet noodzakelijk, er zijn controleboringen uitgevoerd.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Niet noodzakelijk, de bodemopbouw is ongunstig voor de bewaring van steentijdartefactsites.
Proefsleuven/ proefputten	NEE	NEE	NEE	NEE	Zeer lage kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat geen verder onderzoek op de site noodzakelijk is.

3.3 Onderzoekstechnieken

Niet van toepassing.

3.4 Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk

Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten worden gemeld en gemotiveerd.

In het Programma van Maatregelen voor dit onderzoeksgebied worden geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien.

3.5 Randvoorwaarden.

Niet van toepassing.

4 BESLUIT

Naar aanleiding van de geplande nieuwbouw van een residentieel complex aan de Jean-Baptiste de Ghellincklaan te Sint-Denijs-Westrem werd door Hembyse Archeologie onderzocht wat het archeologisch kennispotentieel van de site is en wat de te nemen maatregelen zijn om het kennispotentieel te vrijwaren voor vernietiging.

Het projectgebied bevindt zich aan de rand van depressie, op een hoger gelegen donk die doorloopt in noordoostelijke richting en aansluiting vindt bij de site van The Loop. Uit het bureauonderzoek bleek dat er zich, vermoedelijk vanaf de 10^e eeuw, ten noordwesten van het projectgebied een nederzetting ontwikkelde. Deze nederzetting was niet meer dan een gehucht, dat tot het begin van de 20^e eeuw vrij ruraal gebleven is. De omliggende gebieden waren lange tijd in gebruik als bosgebied dat in de 19^e eeuw geroid werd en in cultuur werd gebracht. Hoewel het projectgebied tot op heden onbebouwd is gebleven, hebben de 20^e-eeuwse infrastructuurwerken en verkavelingsprojecten een negatieve impact gehad op de oorspronkelijke bodemopbouw binnen het projectgebied en bijgevolg ook op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed. Er kan dus besloten worden dat er een zeer lage kans bestaat op het aantreffen van (sporen)sites.

Bijgevolg kan gesteld worden dat de bureaustudie een duidelijk antwoord kan bieden op de vraag of zich al dan niet een archeologische site binnen het projectgebied bevindt. Verder onderzoek op de site is dan ook niet noodzakelijk. Het bepalen van een vervolgstrategie is hierdoor evenmin noodzakelijk.

5 ADVIES

Op basis van de data in het Verslag van Resultaten wordt geadviseerd om het gehele onderzoeksgebied vrij te geven voor de geplande werkzaamheden.

Er wordt tevens geadviseerd om het volledige onderzoeksgebied op te nemen in de GGA (Gebieden Geen Archeologie).

6 LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN

PLAN NR	Onderwerp	Analoog/digitaal aangemaakt
NR 01	Situering van het projectgebied op het gewestplan	digitaal

7 LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied op het gewestplan, aanmaakschaal
1:14

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: info@hembyse.net

Website: www.hembyse.net

